

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

EIP-AGRI seminar

»Vzpostavitev operativnih skupin EIP na
področju kmetijske produktivnosti in trajnosti v
okviru PRP 2014–2020«

13.11.2017, Ljubljana

Kako v Sloveniji izkoristiti potencial EIP za tehnološki preboj kmetijstva, živilstva in gozdarstva?

- pogled na EIP z nacionalne perspektive

Prof. dr. Emil Erjavec

Univerza v Ljubljani

Biotehniška fakulteta, *sedemdesetletnica*

Kaj je EIP?

- ✓ Mreža različnih akterjev v verigi znanja do **uporabnika**, ki spodbuja razvoj **konkurenčnega in trajnostnega kmetijstva**.
- ✓ Zapolnjevanje vrzeli **v konkretnem znanju in inovacijah** med raziskavami in prakso z uporabo interaktivnega inovacijskega modela delovanja preko oblikovanja mreže akterjev – operativnih skupin (OS – partnerstvo).
- ✓ Slovenija:
 - **novi OS : novi projekti**

Vir: (Evropska komisija, EIP-Agri)

Kaj so operativne skupine?

= **skupina deležnikov**, ki delujejo skupaj v inovacijskem projektu, ki daje **konkretne rezultate**, uporabne za končnega uporabnika (kmet / skupina kmetov / sektorji).

- ✓ Oblikovani **novi proizvodi, tehnologije, organiziranje ponudbene verige**, ki so plod inovacije (izvirno ali učinkovit transfer znanja od drugod) na določenem vsebinskem področju.
- ✓ Zahtevane so različne **kompetence** (praktične in raziskovalne), ki se uveljavijo skozi interakcijo med udeleženci.
- ✓ Skupine so oblikovane za **določen konkreten projekt** z relevantnimi udeleženci, ki pripomorejo k cilju (imajo svojo vlogo).

Vir: (Evropska komisija, EIP-Agri)

Vprašanja

- ✓ Kakšne so **potrebe** po izrazitejšem tehnološkem razvoju slovenskega agroživilstva in gozdarstva?
- ✓ **SWOT** uvedbe EIP operativnih skupin in projektov?
- ✓ Temeljne **dileme** uvedbe EIP-OP v Sloveniji

Potrebe po razvoju in EIP-OP

- ✓ **Stagnacija v proizvodnji agro-živilstva**
 - uspešni (a nepovezani) posamezniki, brez večjih premikov v proizvodnji (prej negativni)
 - neizkoriščeni resursi, koliko smo trajnostni (SDG cilji ZN)?
- ✓ **Tehnološko zaostajanje**
 - pridelki in dohodki znatno zaostajajo za najbolj razvitimi (30 % in več, dohodki še bolj, tudi zaradi ekonomije obsega)
 - Kmetijstvo 4.0, čakamo druge? (digitalizacija, krožno gospodarstvo, ...)
- ✓ **Šibke (nacionalne) verige vrednosti**
 - rast lokalne oskrbe, ekološko kmetijstvo in niše
 - ... vendar, večina pridelave vpeta v tradicionalne verige pod konk. pritiski
- ✓ **Zamujamo pri oblikovanju sodobnega AKISa**
 - Nepovezano, podfinancirano in nesodobno delovanje sistemov oblikovanja in prenosov znanja

SWOT uvedbe EIP Agri v SLO

Notranji dejavniki / potencial pred uvedbo

PREDNOSTI (+)

- razvojne potrebe agroživilstva in gozdarstva
- znanje prisotno, a nepovezano
- dejanske vrzeli v rešitvah in inovacijah
- izrazite potrebe po mreženju/sodelovanju
- širok interes institucij znanja
- nov ukrep PRP in dodatna sredstva za razvoj

SLABOSTI (-)

- razdrobljeni in nepovezani kmetje
- šibka praksa povezovanja med institucijami
- šibka inovacijska miselnost in pomen znanja
- šibko financiranje znanja (zasebno in javno)
- vrzeli v znanju za nekatera področja
- šibek interes pri kmetih
- neugodna socio-ekonomska struktura kmetijst.
- nekateri ukrepi SKP delujejo nestimulativno

Zunanji dejavniki / realizacija EIP

PRILOŽNOSTI (+)

- specifične konkretne rešitve za uporabnike
- nov razvojni zagon agroživilstva in gozdarstva
- utrditev vloge znanja in novi ukrepi v podporo
- učinkovite inovativne rešitve z realnimi ekonomskimi koristmi
- nova era in način sodelovanja med institucijami
- krepitev razvojnega dela na institucijah
- krepitev verig znanja in verig vrednosti

NEVARNOSTI (-)

- navidezni razvojni projekti
- slabo trošenje javnega denarja
- slabo fokusirani projekti
- slabo upravljanje projektov
- neprilagojenost administrativnih rešitev za učinkovito prijavo, sprejem in nadzor projektov
- izostanek praktičnih rešitev
- nizko sprejemanje rešitev s strani kmetov

Dilema 1: kako do dobrih tem?

✓ Tema je ključen izziv EIP-OP

- dovolj konkretna, realen izziv za kmetijce in gozdarje, ki zahteva novo verigo znanja in oblikovanje skupne rešitve

✓ **Ozke-specializirane teme ali celovite rešitve za panoge?**

- Oboje, zaradi strukturnih zaostankov, prednost dajati celovitejšim inovacijam (boljše doseganje ciljev!)
- Slovenija potrebuje nove koncepte po dejavnostih, EIP dobra platforma

✓ Tema definirana s strani **končnih uporabnikov** ali skozi interakcijo **OP?**

- Oboje, zaradi razpršenosti pridelovalcev, prednost skupnih rešitev;
- ... kmet vidi svoj konkretni problem, ki pa je pogosto tudi obči!
- OP morajo ob poteku prijave in potem še naknadno dodatno opredeliti svojo razvojno agendo / interakcija z odločevalci o projektu koristna!

Dilema 1: kako do dobrih tem?

Predlogi tem v uredbi ponujajo celovite in/ali delne rešitve

1. *Visoko storilna trajnostna pridelava jabolk*
2. *Visoko storilna trajnostna pridelava vrtnin*
3. *Trajnostna pridelava grozdja za vino in svežo uporabo*
4. *Rešitve za karantensko bolezen hude viroidne zakrnelosti hmelja*
5. *Učinkovita prireja mleka z izboljšanjem prehrane krav molznic*
6. *Uvedba genomske selekcije z domačim obračunom genomskih PV*
7. *Nov proizvodno-ekonomski model slovenske prašičereje*
8. *Razvoj tehnologij pridelave in predelave z beljakovinami bogatih rastlin*
9. *Reja govedi in drobnice za meso in izdelke vrhunske kakovosti*
10. *Podaljšanje obstojnosti živil in svežine proizvodov*
11. *Razvoj in širitev digitalizacije na kmet. gospodarstvu in organizaciji pridelave*
12. *Modeli lokalne oskrbe*
13. *Analitični sistemi v podporo svetovanju na kmetijah*
14. *Dodana vrednost lesu*

✓ **Najboljši možen okvir za razumeti vlogo EIP! Lahko tudi več projektov!?**

Dilema 2: kako do dobrih partnerstev?

✓ Idealno za celovite teme:

- Najboljše možne **nacionalne skupine**, ki vključujejo vse akterje,
 - ... vendar tisti, ki dejansko lahko doprinesejo, ne pa tisti, „ki morajo biti“
- **Kmetje** vključeni preko svojih interesnih organizacij in kot posamezniki
 - društva, krožki, PO, rejska združenja, ...
- Testirati rešitve na **konkretnih KG, živilskih podjetjih!**

✓ Idealno za specifične teme:

- ozke skupine (zelo) neposredno (v rezultat) **zainteresiranih** ...

✓ Vse skupine znotraj morajo imeti jasno vlogo

- ... a ključna je **interakcija** med deležniki (sodobni AKIS)
- ne pozabiti na **gospodarstvo**...
- Ne prevelika partnerstva, izločiti slepe potnike, diferenciacija je nujna

✓ Soliranje institucij je nepotrebno, a rabimo liderje ...

Dilema 3: kako do dobrih OP?

✓ **Pogoji dobrega EIP projekta:**

- jasna (realna) **tema** z jasnimi napovedanimi rezultati nacionalnega pomena
- luciden, organizacijsko sposoben **nosilec**,
 - ki upošteva interese vseh, predvsem pa dela v dobro projekta / rešitve za končne uporabnike
- jasne in razdelane **naloge** po fazah in za vse udeležence
- realna in strukturirana **časovnica** projekta in jasni **rezultati**
- dober **management** projekta (zahtevno!)

✓ **Učinkoviti administrativni pogoji in spremljanje:**

- gre za znani način projektov, prenesti **izkušnje** iz raziskovanja
- odpraviti nelogične predloge iz uredbe (npr. cena ure je skregana z realnostjo)
- Projektni (administracija) in vsebinski **spremljevalci projektov**

Zaključek

✓ EIP-OP so:

- izjemna **priložnost** za začetni nekatere stvari v slovenskem kmetijstvu in gozdarstvu na novo
- nove metode in načini dela, inovacijska logika, vloga znanja
- nujen, ne pa tudi zadosten **razlog za spremembe!**

✓ Postavimo si vsi skupaj vprašanje:

- Smo zreli za tak mrežno-inovacijski **pristop?**
- Ne sme biti le nova priložnost za črpanje **javnega denarja!**
- Rabimo **partnerstva**,
 - ki želijo, znajo in uspejo narediti nekaj novega in pomembnega za slovensko gospodarstvo in podeželje

✓ ***Ali bomo iz EIP naredili dobro zgodbo, je odvisno od vseh nas ...***